

2

КОЛОНАДА

Алманах уметничког стваралаштва

ISSN 2217-5954

КОЛОНАДА

Алманах уметничког стваралаштва

Година II ° Број 2 ° 2012. ° Београд

КОЛОНАДА

Алманах уметничког стваралаштва

Издавач

Синдикат ЕМС

Ресор за културу

За издавача

Милован Андрић

Уредник

Марија Шкорнички

Уредништво

Тихомир Јовановић

Јанко Левнаић

Александар Опачић

Адреса:

Синдикат ЕМС

Кнеза Милоша 11, Београд, 11 000

E-mail: sindikat@ems.rs

www.sindikatems.org.rs

Уредништво: marija.skornicki@ems.rs

tihomir.jovanovic@elektroistok.org

Радове слати у електронској форми, са назнаком - за Алманах

Садржај

Број Два, Марија Шкорнички 5

Драган Б. Марјановић

ОНИ ПОЗНАЈУ ЉУБАВ	7
ДЕСПОТ СТЕФАН – ДАНАС	7
СВЕТИ САВА	9
ИСХОД	10
ПОКРИВАЊЕ	11
ЗАХВАЛНОСТ У РАВАНИЦИ	11
ПОКОРНОСТ	12
СИНЕРГИЗАМ	12
БЕЗ ПЕСМЕ	13
УНИНИЈЕ (ЗАБОРАВ ЈЕДИНОГ)	14
ЈЕДНО	15
ВИДИ СЕ САМО ПОЉУБАЦ	15

Љубомир Косић

ХАИКУ ПРОБЛЕМ	17
ДОГАЂАЈ	17
ТУЖНО	18
ОНА	18
ПЕШЧАНИК	19
О. К. COMPUTER	20
О ГОМЕЗУ, ПИВУ И ЖЕНАМА	21
МАЛИ ДОГАЂАЈ У ПАБУ КОД ЦАО (Cut!)	21
21st street	22
ПОТРАГАТРАГА	23
УЛИЦЕ СТАРОГ ЕГИПТА	23

Милан Стефановић

ВИДЕЛО	25
ВРАЋАЊЕ	26
ТАЧКА	26
НЕСТРПЉЕЊЕ	27
СЛУТЊА	28
ОДВАЈАЊЕ	29
РАЗМЕТАЊЕ	29
ОСЕЋАЈ	30

Драгослав Томовић

ВАСЕЉЕНА – МАЈКА	32
ЖИВОТ	32
НАСТАЈАЊЕ	33

Милија Илић

КОМШИЈА	34
ДУГ	34
БЕЗВЕЗЊАК	35
КАМПОВАЊЕ	35

Мајовски М. Вучетић

КОШАВА ЈЕ ЖЕНСКОГ РОДА	38
----------------------------------	----

Наташа Михајловић

НАУЧНО ФАНТАСТИЧНА ЉУБАВНА ПРИЧА	41
--	----

Тихомир Јовановић

ДОСИЈЕ КАЛЕМЕГДАН	50
-----------------------------	----

Ликовни прилози

Ладислав Перге	63 до 67
Светислав Јанковић	68 до 69
Драган Благојевић	70 до 72
Саша Поповић	73 до 78
Александар Опачић	79 до 82

Биографије

Драган Б. Марјановић	85
Љубомир Костић	86
Драгослав Томовић	87
Милан Стефановић	88
Милија Илић	89
Мајовски М. Вучетић	90
Наташа Михајловић	91
Тихомир Јовановић	92
Ладислав Перге	93
Светислав Јанковић – Цале	94
Драган Благојевић	95
Саша Поповић	96
Александар Опачић	97

Број Два

Поштовани читаоци,

свако од вас, који држите у рукама овај број Колонаде, сведоци сте низа, који само име овог алманаха носи¹. А име даје читаву лепезу значења, у првом реду повезујући низ далеководних стубова, трансформатора и постројења, који су предмет пословања Електромреже Србије² са низом аутора који ван својих пословних ангажмана, у циљу спокоја душе и исказивања своје креативности, негују и разне врсте уметности.

Тежња нам је окупити и мотивисати, открыти, показати и представити их на пригодан начин.

Има их који су бојажљиви изнети своје радове, али нама није намера критиковање већ указивање на њихово стваралаштво и повезивање, како у оквиру Електромреже Србије, тако и шире, прикључујући у овом броју и радове колега из Електропривреде Србије... У првом броју, смело се прогнозирала и међународна сарадња. Нисмо остали на најави. Међу ликовним радовима су и радови двојице аутора из Електропривреде Црне Горе.

Такође, нисмо заборавили ни наше пензионере, јер и међу њима има једнако креативних и успешних стваралаца.

Процес је покренут. Синдикат је дао подршку а на нама је да мотивацијом, упорношћу, енергијом и радошћу, духовно и стваралачки проширимо и промовишемо идентитет наш и нашег електропривредног јединства.

Уредник

---

¹ фр. *Colonnade* – ред / низ стубова, ходник или дворана са стубовима...

² ЈП ЕМС се бави преносом (пренос целокупно расположиве електричне енергије до електродистрибутивних подручја, или великих индустријских потрошача и прекограницни промет електричне енергије), одржавањем и управљањем преносним системом...

Драган Б. Марјановић

ОНИ ПОЗНАЈУ ЉУБАВ

Чудно се здева

под мене пој.

Ти насушни гласи не обавезују

и не краду.

Познајем, у сенци на ивици шуме, Твој,

божански одговор.

Анђео над шумом сажима ваздух и свод

и згушњава наду.

Траје сенка и претиче намере...

Више

од било чега

песма херувимска,

они знају,

оставиће ме да умрем.

ДЕСПОТ СТЕФАН – ДАНАС

Ја, бескрајним дубинама вечне љубави рањени,

Стефан,

син Лазарев, деспот србски,

огњем, ради мене снисходјашчег Логоса
сажежени,
због рода потоњег неразумног, Господње љубави ради,
поново и поново, као какав дужник, дела недовршеног,
долазих међу вас, синови,
што никако да преломите желите ли или не
Сављанима и Лазарјанима се назвати.

Али искусих сваким доласком да се и небратољубни Каин,
који вазда мишљаше за себе да је добар пред Богом,
добро у вама удомио.
Богољубљу, братољубљу и свакој добродетељи
страни сте постали; дело моје презрели...
Направисте такав метеж и врзине, све мене газећи,
да и онима чистима,
Божји истинити, спасоносни пут поста невидљив...
Зато страдате...
Заборавили сте моју поруку и коме земљу у наследство
оставих.

У моје оно време, вашим прецима началствујући бивши,
то на служби Господу бејах;
бдијући и трептећи над једним тек:
да живоносна уска стаза повереном ми роду не отежа,
или обљутави
и христијанска наша блага воља не отуроби,
а све друго – како Господ да.
И не бејах одвише господар; него отац...

Не престах, пак, ни до данас распињати се међу вама, чеда,
намеран да вам предам само једно,
оно највеће,
што и примих од божанствених нам предака
најистинољубивијих,

а што сав свет, немајући таквих путоказа, још увек
не налази...

Али не изобрази се, чисто и беспрекорно,
предуго,

Христов лик у срцима вашим...

И данас коначно увиђам – вама у чврстом уму стајати,
није могуће!

Па ипак она чудесна и преображене и препуна,
само прекрасним подвизима саздавана,
од светих нам поверена, ризница Божије љубави,
не испразни се.

Светих ходатајству благодарећи, дубоко,
у нерасудљивим дубинама вашег бића, Агнец незлобиви,
Јагње Божије,
чува се.

Не ум, ни правда, ни вера, него Јагње!

И зато вам кажем: – Ja ћу!..
(Извести вас на врхунце ветровите)!

Сами, нисте моћни...

А за ваше уздарје, за вашу благодарност Богу, чеда моја
малоблагодарна,
сам Господ ће се, на славу светог свог имена, постарати.

СВЕТИ САВА

Не можеш га насликати – измиче му лик.

Ни опевати, ни описати ни изрећи.

Он је увек ту, али увек недостаје стих.

Као да стално одлази...

Где се то склања, где тихне,

где заклон налази?

А највећи.

С њим се не можеш надјачавати,
Он и не пристаје да буде јачи.
Ту је, увек га можеш дозвати.
И увек се повлачи...

А видим, још увек чува нас...
Муче се непријатељи бројни,
како да уклоне неприсутног...
А ми?..
О, да ли смо га још достојни?

ИСХОД

Светлост је у сусрету
и испред трена је.
Светлост је пре од времена
и од сусрета је.
Сусрет је од облика
и од љубави је.
И трен је од сусрета
и љубав и светлост у њему бивају.
Важан је трен и сусрет, човеку;
од њих је свет.
И има један исход, (који је и почетак),
у коме је све;
и без њега – нема ничега.
И у овом свету сусрет и љубав
(стално) измичу.
Затрају трен и нестану.
Заврше се, (или наставе!),
у Једном.

ПОКРИВАЊЕ

Марија је ово знала; Египћанка;
али није говорила.

Рекла је просто – дај ми
неку одећу,
да покријем стид.

И само је,
kad треба,
прелетала Јордан...
Зашто ти мислиш,
скверни,
да нешто знаш
о светlosti?...

(Опет сам се превише приближио себи;
до прелести.
И овде ми, опет, треба (неко) други,
да он учини.)

ЗАХВАЛНОСТ У РАВАНИЦИ

И камен и поток
и векови
и Никодије који их познаје –
сви који ме доведоше,
творе ме.

А овде је цар, Лазар,
већи!
Не умем
да им вратим
видање...

А као да су ради мене.

Како да им кажем хвала?

Песма
коју сами они
у мени происходе, откриће.

ПОКОРНОСТ

Ако сам ичemu дорастао,
дорастао сам, кажу,
свом терету.

Зато им није јасно
зашто ме тај терет сатре,
зашто ме тако дубоко
у земљу зари.

Као да не знају да терет
има сјај и господство
и да је, слабоме, страшно –
збачити га.

СИНЕРГИЗАМ

Мени безбрижном, веселом, осунчаном,
расцветалом,
ваздухом усхићеном
цвету,
ветар што пирну однекуд,
духом познања укрути латице.

Целостан постах,
способност да творим даде ми се;
осећај свемоћи.
Постадох жика; корен свему...
– Кога да створим?.. Сунце нада мном
или земљу из које сам?..
Коме тајну да дам?..
Други безбрежни цветови
и не слуте моју тајну;
а ја – ево, познајем да сам цвет...
и гле – могу да видим своју боју!..
– Каква је твога боја? –
питам остале око мене;
и нико не зна.
Ма пиј ветар и сунце – кажу.
Знам – одговарам – али,
ја палим сунце...
Кад се ја радујем, оно сија!..
А тугом...
Тугом бих могао да га угасим.
Зар то не знате?..
– Каква је твога боја? – питам сваког...
И нико не зна.

БЕЗ ПЕСМЕ

Било би боље да заћутим,
kad mi veћ pesma ponestaje;
Не би вальало да без песме
останем.
Зар да испред ње идем?
Зар знам
без ње да крочим?

Зар не знам да нико без песме не ступа,
да свакога песма води?
Само ја, као најнеразумнији,
без песме настојим...
кроз лавиринте,
кроз таму, кроз раскрнице...
Само зато
што се постидех сопствене Песме...
што беше усамљена,
превисока.
Само зато што дирнух
чудесне висине...
које – мало ко прати.

УНИНИЈЕ (ЗАБОРАВ ЈЕДИНОГ)

Учмалост. Унизије.
Празни зов петла из села.
Одилажење. Замирање...
Све без мене.
Непокрет...
у мени.

Све би променио благи старац у близини,
забављен својим послом.

Кад никне песма,
ниче заборав.

ЈЕДНО

Да ли да се покренем?
Можда ћу тиме увредити сунце
док ме миљује.
Могу даљине изгубити спокој.
Може превоју нестати благост...
Само овако издаље
пут вијуга узбрдо.
Пођем ли му,
све би било друго...
А и ветар би престао
да ми бора хаљину.

ВИДИ СЕ САМО ПОЉУБАЦ

Између неба и земље
је само детињство;
између истине и нишавила
само једно двориште са децом,
један врт,
за игру
и одрастање.
Ту се, кроз игру, учимо животу,
кроз живот игри...
Ту се опредељујемо, заувек;
или, или...
ту се заветујемо,
пољупцем,
на верност... или издају.
У оба случаја, само је пољубац видљив,
да се не угуши игра;

да ти
останеш ти...
да све остане могуће, теби,
између неба и земље.

Љубомир Костић

ХАИКУ ПРОБЛЕМ

Све своје лажне другарице
свесно сам тровао изговорима.
Све туђе неумесне приче
нису ме занимале.
Са 14 сам схватио
да је пубертет пролазан.
Остао је један сасвим мали проблем...

ДОГАЂАЈ

У чудној шуми
на рубу границе
кораци моји кваре звук.
Сигурна стаза путује кроз дрвеће
одјек лоших ћонова.
Гледа ме нека занимљива птица док
досадна киша и даље пада.
Моје старо одело губи концепцију
у јеку касног пролећа.
Данас сам видео две зелене бубе како
у великом цвету
воде љубав.

Та поленска перверзија
начас је решила моју алергију.
Нисам ни слутио да су тврдокрилци романтични
док сам правилно вршио стражарску дужност.

ТУЖНО

Кроз празне сенке
враћам лик нежног и меког.
Грлим прошлост,
то ништа не мења.
Плач и овога пута није решење.
Сутра ћу знати како се осећам.

ОНА

– једна изгубљена половина
– млађа сестра коју никада нисам имао
– можда само она која се озбиљно смеши као нађени тотем
– која лежи потрбушке док чита искрености
– се стално пита
– одбације глупости из своје лепе паметне главице
– постаје моја енигма
– моја виртуелна сумо лепотица
– музга гордих мушкараца
– која ствара себи своју поезију

ПЕШЧАНИК

Пешчаник, баш као пешчаник, дубио је стално на глави и само се песак играо времена. Из нечије, не баш успеле мисли, требало је да настане нешто што га може сачувати. Као и остала деца из воде, цурио је из времена у простор, из простора у земљу, дубоко, дубоко, где га је у загрљају мајке ватре сачекала бескрајна коначност којој је сазнао име. Пешчаник, онај исти стари пешчаник, стрпљиво је чекао и седео на својој глави. Позната имена, заморни детаљи, поновне случајности и добро знани гости.

Горе – доле, дупе – глава – све је то утицало на распоред зрнаца, децу и добро време.

Пешчаник, баш као пешчаник,
остајао је исти, али ипак...

Време је на време
сазнало за што
песак има свој
П Е Ш Ч А Н И К
и за што су баш
сва деца в о л е л а да
дубе на глави гледајући
смешне, велике људе, са шеширима,

кишобранима, наочарима и сатовима, како
глупо ходају по плафону... И никада се није сазнало
з а ш т о је баш тако морало али је све ипак добијало смисао...

Плафон се мењао за под и гледало се са веће висине, ваљда даље, ваљда јасније, са врло очигледном намером... Победити с т а р о с т ... Убити промену. Надмудрити време. Заборавити себе. Полако нестати... Пешчаник, онај исти стари пешчаник, стрпљиво је чекао седећи на својој глави... Позната имена, заморни детаљи, досадни и добро знани гости увек предвидљиве коначности. Доле – горе, дупе – глава... Све је то утицало на распоред зрнаца, децу и „старо добро време“. Економичност је требала да надмудри поштење, паметни кораци су били само они упућени напред. Из нечије, не баш успеле мисли, настало је чудо које је могао сачувати само песак... П е с а к који се играо времена и цурио из простора у п р о с т о р .

O. K. COMPUTER

Ево је.

Опрашта се са глупом другарицом и улази у свој мрачни улаз. Псује прекидач и неспретно база по степеништу.

Ево и мене.

Скоро да сам иза ње док она од сопствене лупе срца не чује ни своје кораке.

Још мало. Још само мало.

Дувам јој у врат. Нежно. Потом врисак. Стиже га ударац. Ташна на мојој глави. Није нежно.

– Упоомооћ! Маанијаак!

– Тамара, еј Тамара... Смири се. Слушај, Тамара... Волим те, ееј!

– Идиоте један! Ниси нормалан... Ко си ти?! И како ми уопште знаш име?!

– Знаш... није битно. Само сам хтео да знаш да те баш волим... оно... дуго. Знаш?

Ружа. Поломила се. Јеби га.

– Да... овај, волим те! Ово је за тебе!

Коначно сами. Ја и она. Послушао сам дедин савет. Изгледа да је матора швалерчина стварно некада имала стила.

Како је лепа... И шире јој се ноздрве од узбуђења. Баш је волим. И баш дуго.

– Тамара, еј, подсећаш ме на ждребицу, знаш?

Излетео сам се.

– Ма носи се бре манијаче један, и ти и та твоја глупава ружа и та ждребица... !!!

Потрчала је уз степенице сада већ смело. Окренула се.

– Деебилу глупи!

Стајао сам, онако посртан, са сломљеном ружом у мрачном улазу.

Скоро годину дана сам билдовао храброст за овакав корак, вежбао данима са дедом лајв наступ, купио сако, променио наочаре и ... ?!!

Враћам се кући и палим компјутер. Ту сам бар сигуран.

О ГОМЕЗУ, ПИВУ И ЖЕНАМА

Гомез и ја смо добри пријатељи.
Варамо своје жене које због нас пију пиво.
И Гомез и ја пијемо пиво
јер смо јачи од наших жена.
У ствари,
јачи смо и од жена са којима их варамо.
Гомез и ја смо стварно јаки момци,
отварамо пиво једном,
другом их обарамо с ногу.
Тада и оне почињу да пију пиво,
ваљда мисле да их варамо са својим женама.
Гомез каже да је топло пиво боље од његове жене.
То изгледа говоре сви преварени мужеви
или бар они који су били са његовом женом.
Гомез стално набраја разлоге због којих је пиво боље од жена
и готово да је сигуран
да се пиво никада не љути када га види са другим пивом.
Гомез и ја смо одрасли заједно
и пиво је наше опредељење,
заједно варамо и наше и туђе жене
Гомез и ја смо стварно добри пријатељи.

МАЛИ ДОГАЂАЈ У ПАБУ КОД ЦОА (Cut!)

Када се појавио мали Ирац у пабу је добра већина заћутала.
Мали Ирац и тај сјај у очима терали су на поновни разговор
и склањање погледа.
На бини су била 4 дрогирана црнца у сунчалька оделима а натекли
Елвис је плакао у микрофон.
Без ултра дивље мамбита зечице момзи из диска би сличили срању.

Велики газда Џо је са пословним Кинезима испијао 4 руже док му се жена испред носа ваћарила са неким хиспано кокаиноманом.

То јесте одавало утисак неког крајње напетог локала где се сваког тренутка очекивао престанак снимања.

Пришавши Џоу, мали Ирац кимну Кинезима па погледа Џoa значајно у оно исправно око.

Црнци су чинили би–бап покрете.

Елвис је облачно гледао госте.

Мамбита је шацovalа дебelog напаљеног банкара.

Газдарица овог чудног паба је провалила да је проваљена у курварлуку.

А мали Ирац се након овог дугог,
дугог и иссрпљујућег погледа,
насмешио као нађени дечак,
потегао своја два револвера
и потом газда Џоу уништио одело испрљавши притом
и госте у близини.

21st street

Малтретирање са датом
доказивало је кривицу њеног љубавника.

Заплет се одиграо мало пре расплета.

Улоге су измешане у једном дељењу карата.

Chicago Joe јесте потегао кишобран
из кога је излетело сечиво и да,
гадно је било погледати крупијеа.

Љубавница јесте гласно плакала,
полако је нестајао и траг њене љубави.

He said sorry mr. barmen
But ring that money of the table,
господин крупије више није њен љубавник.
Chicago Joe јесте говорио тај english

и то се заиста десило пре пар минута
и мени јесте сав новац остао разбацан по столу
и зато mr. cab driver,
can you drive me please to the 21st street?

ПОТРАГАТРАГА

У малом бару на крају улице, плутали су отужни звуци трубе.
Момак са великим образима пунио је амбијент мемљивом
мелодијом која се тешко скидала са израза лица.
Дебели бармен је изгледао довољно заузет чашама да би
приметио незнанца који је управо улазио.
На лицу незнаног је већово је већово дуго боравио „израз“
па се без много буке укомпоновао у инвентар.
Звуци трубе момка са образима и грашкама зноја незгодно
су га сврбели по десном длану.
Апатична конобарица је глупо жвакала свој баблгам
док је примала нову поруџбину хладног пива.
Та простакиња и довољно распадајућа атмосфера натера
незнанца да се споро окрене и потражи себи занимљивије место.

УЛИЦЕ СТАРОГ ЕГИПТА

Без асфалта наравно.
Ноћу без неона.
Ипак, доста сличне
улицама
које познајемо.
Проститутке и полицајци.

Свако у свом послу.
Заузети људи,
некуд журе.
Занимају ме мачори.
Мачори без стреса.
Мачори са социјалним.
Увек сити мачори
у потрази за увек ситим, опуштеним
и збринутим мачкицама.
Они овде имају улогу светих
и уче све уживању.
Нико им не сме ништа,
осим, можда,
понеког цукца,
атеисте & секташа,
будалетине која нема појма шта је то светогрђе.

Милан Стефановић

ВИДЕЛО

Мирна даска, нема чворова.
Види се да је дрво расло без брига.

Траг у снегу.
Види се да је неко журио.

Мрзне се на углу мушкарац.
Види се по њему да жена неће доћи.

Горе светильке.
Ипак ће неко посрнути.

Ризикује солиста.
Хор га очигледно мрзи.

Свако својим путем.
Али, нема толико слободе.

ВРАЋАЊЕ

Зрно за звуком повратак у ситан цвет

Распреми гнездо пре селидбе птици последња

Лик се у наличју одмара

Степеници се смењују, враћају те на почетак

Избацио сам је из песме

Али се вратила у наслов

Враћа се ноћ у напуштен бунар

Пуцао сам у сунце

Сад имам уједначено празно небо

Камен у грудима

И негатив круга уместо главе

ТАЧКА

Реч на починак

Долази тачка

Са ивице слети у понор и разбије се

Из кланца изађу три тачке

Чиста пролазност опијена падом

По папиру проста покретљивост црног ока

Једноока шара везена осећајем

Мрља под леђима упитника

Ципела за узвичник

Пола зареза

Црна рупа у папирном мозгу

Крај једне љубави

Међа реченици

Тачка

НЕСТРПЉЕЊЕ

Одсањам нечије очи

Пре него их упознам.

Нагледам се предела по мрклом мраку,

Па вратим поглед пре месечине.

Јато птица заузима липу,

А ја се питам: Шта кад оду?

Од бокала вина на столу

Видим срчу по поду.

Кад схватим да умем,

Тражим врхунац бола

Још док је занос у настајању.

На свакој слици прво угледам

Завршни потез четкицом,

Облак у олуку,

Океан у сузи.

Поравнам брда једним покретом руке,
Стене разбијем срцем,
Краљеве претворим у робље,
Целате у жртве.

Одем пре савршенства у наредно слепило.

СЛУТЊА

Тише од шапата
Једаред ћу рећи да те волим.
Биће то громогласни удар по стварности,
Попуцаће стаклад у прозорима,
Узлетеће све птице у исти мах
И замрсити небо.

Свет ће хтети
Да се упореди са мном.

Измучен љубављу
Стиснућу у шаци грумен земље,
Кап крви што исцедим последњом снагом
Однеће из мене бол.

Остаћу ослобођен од још једне истине
И надмудрен од загонетке једноставности.

ОДВАЈАЊЕ

Одвајам метак од пушке,
Слику од рама,
Песму од наслова.

Одваја се румен од сунца,
Бол од ране,
Чежња од погледа.

Ко застане, одвоји мирис од цвета,
Ко иде, одваја свој пут у страну.

Одваја се предзнак од знака,
Пас од верности,
Врста од врсте.

Одваја се човек од човека.

РАЗМЕТАЊЕ

Ово је крупан догађај за човечанство:
Започет сам из сопственог веровања,
Меким ветром покренут.

Идем од човека до човека,
Разгледам изложбу.

Онај који је понајмање изгубљен у муци
Увек први запева.

Ја сам разметљивац огрунут самоћом.

Не говорим ником,
Али наслућујем варку безграницног простора
Сведеног само на постојање.

Одметнуо сам се од јаве
Која је искрслла из tame пред мене,
Пролазна и немоћна
И крива без стида.

Нисам оглувео од ратова
Што одјекују вековима,
Нити ослепео од силних излазака сунца.
Глас ми има боју оног што пожелим.

Ја се размећем изобиљем снове,
Узбуђењем,
Силажењем у себе.

OCEЋAJ

Залепити најљубавније писмо
Вечерњом кишом
И имати непогрешив осећај
Да ће се у путу изгубити.

Честитати мраву пунолетство.

Одуговлачiti са недовршеним мислима
Све док је земља увучена
У вртлог сопствене празнине.

Курир ће поруку заборавити.
Бос ће, као и обично, залутати у крш.
Стаћемо једни наспрам других,
Пространи као почетак,
Остварени као крај.

Имам осећај: натераћемо се или на смех,
Или на плач.

Таква је Земља.

Драгољуб Томовић

ВАСЕЉЕНА – МАЈКА

Од звезда ноћи венац на њеној глави
А боје дуге, ореол светице јој прави.
Творац над нама преко Мајке бдије,
И тајну свих тајни Живот он у њој свије.
Кад мајушна душа у вакрс се вине,
Тад нит с' постајањем у нама премине.
Нова звезда за нас на небу сине,
У вечном светлу тмине и тишине.

ЖИВОТ

Божија вольја милости расуда
У неми крик наших чула
Тад небо угледа нас
Душама сненим породи спас

Раскош тела судбину нам пише
А цвеће жеља опојно мирише
Чар жудње заносно траје
Машта роји рајске бескраје

Беше ли то шала или збиља
Са венцем од ловора на путу босиља
Вечност већ наша имена пише
Док се сећање на нас не избрише
Љубави љубави заувек те било
Све што живи у теби се збило

НАСТАЈАЊЕ

Помамом дахћу груди и удови голи
И постельја где се он њој моли
Нагон хормона и пламени жар блудње
Умирују вечиту моћ пожуде страсти и жудње

Творац двоје у једну душу спаја
Опојни мирис тамјана жене и раја
Чаробна светлост Ероса обасја нас
Вулкан из тела, крик, јецaj и спас

Милија Илић

КОМШИЈА

Пре неки дан уђем у књижару и затражим „Казну и злочин“.

– Можда сте хтели „Злочин и казну“ од Достојевског – љубазно ће књижарка.

– Казну сам трпео, а сада бирам злочин. Мој први комшија има „доброг“ кера-птичара, разјури ми сву живину. Казна је била та што сам морао да је сакупљам. Перја на све стране, као да сам се школовао за скупљача перја, а не за бравара и то дипломираног! Е, сада сам решио да тражим злочин...

Жена ме гледа, ко зна шта мисли. Видим да сам дошао на погрешно место па изађох. Би ми криво што не тражих „Господара таме“.

ДУГ

Рокови ме стижу а плата касни. Кажем, рокови, јер тај исти дуг сам одлагао већ три пута.

Да дuguјем Боћи обућару, не бих био овако параноичан. Изујем се, вратим му неплаћене ципеле и у чарапама, с кишобраном у руци, одгегам некако до куће...

Да остах дужан Бори кројачу, скинуо бих панталоне и у прљавим гаћама, скривајући се по врзинама, некако бих стигао до куће.

Да то би каферија, не бих ни свраћао у кафану, већ бих, трезан и сув ко треска, право кући. Овако идем тотално луд.

Па зашто, бре, не осталох дужан трећеразредним музичарима, у каквој сеоској биртији? Могао бих им и ја отпевати нешто. Овако, авааај, до Бога милога, моје плате још нема. А ја, ни мање ни више, него осталох дужан оном туњавом касапину Милену, званом Точкоња. Јао мени за мном, до Бога милога!

БЕЗВЕЗЊАК

Има криве ноге као у телета, ситне зубе као у штенета, очи му к'о у Риђе кад на зоб наиђе ... а једе к'о пописна комисија. После тога бала-ви као прасенце када се наједе суртке. Често помиње како треба да почне са дијетом. Говори, да ће обавезно једанпут дневно као оброк користити мравље ножице са роштиља.

Његови познаници су своје прве чиреве називали по њему. Говоре, како, не само да је заслужио своје место у паклу ... него и читав апартман.

Чујем, тамо од неких, да кримиће чита од средине, тако не само да размишља како ће се завршити већ и како је почео.

Када се изнервира лице му је налик на торту остављену на киши. Зато много боље изгледа без наочара – али ваших!

Једног ће дана тај отићи предалеко и надајмо се да ће тамо и остати. Буде ли га ко тражио, неће га наћи у алманаху под рубриком „Ко је ко?“ већ „Шта је шта?“

КАМПОВАЊЕ

Наљути се шеф на мене и посла ме на принудни одмор. Време го-дишњих одмора и јесте, али је невреме у мојим цеповима. Излазећи

из његове канцеларије, пожелех му да и он користи одмор када му новчаник буде пун паучине.

Упалим кола, а још од јуче возим на резерви. Претресем цепове и од самог себе испросим некакву милостињу. Зауставим се код пумпе и замолим пумпаџију за три литра бензина и чашицу уља. Он ме кисе-ло гледа. Џути. Тек ће он, хоће нешто да каже... почне ... не разумем га и напокон рече:

– А, хоћете ли да вам се мало и накашљем у гуме?

Манем се ђорава посла. До стана ће бити. Па и ако не буде, снаћи ћу се. Већи ми је проблем како да искористим наредни период? Покушаћу да позајмим нешто новца од кума.

А он, истисну колико је могао, јер је и он био кратак.

С тим новцем што сам прикупио преостао ми је једино сеоски туризам. Међутим, када се још подробније сабрах, преоста ми само камповавање.

Спакујем се и кренем. Већ сам давно изашао из града, па меркам околину. Лепа је наша Шумадија, али лепи су и Хаваји. Овако, свако према себи. Свиде ми се један пропланак и на њему сеоско домаћинство. На први поглед, рекао бих да не оскудевају ни у чему. Видим до-маћина у дворишту како нешто послује. Зауставим се, пријем, назовем „помоз‘ бог“, па га упитах чиме се бави?

– Преко зиме ’раним марву а преко лета туристе. Варошане.

– Него, мени се овде допада, па ако допушташ, где би било нај-боље да поставим шатор? – упитах.

– Иди доле, поред потока, на моју ливаду. Има већ десетак постављених. А богами и подоста господе.

– Има ли какве забаве?

– Има, има. Сваке недеље изводим бика из кошаре, и пуштам га на ливаду.

Захвалим се домаћину на исцрпном информисању, па кренем да тражим згодно место, и ту проведем десетак дана...

Смислио сам, има да захвалим шефу што ме у право време послао на годишњи одмор, па ћу да исхвалим оног горштака на пропланку. Топло ћу му препоручити чист ваздух, добру воду која отвара апетит и домаћу храну коју смо куповали...

А када недеља дође... !?

Мајовски М. Вучетић

КОШАВА ЈЕ ЖЕНСКОГ РОДА

Средина јануара. Свети Јован. Мраза нема. Још га није практично ни било.

Нема мраза али кошава дува к'о шашава. Носи све пред собом. Овде нема више шта да однесе. Овде је распоред правио ветар.

Кошава је југоисточни ветар. Све је нагнуто ка западу.

Свакој најави промена која долази са запада кошава ће вечно пружати отпор. То јој нико не замера, осим оних који су ту на ветру.

Место радничко, пролетерско, пионир нашег енергетског развоја. Прва школа наших електропривредних кадрова.

Ко дође у ово доба, по оваквом времену, никада више доћи неће. Тако мисле, а греше. Сви се враћају. Као да има ту нешто. А, има.

Место је топлифицирано. И јесте и није. Ко има грејање за њега јесте. Ко нема – шта да вам причам. Два света.

Идем под углом од 45 степени. Напољу као да је толики минус. Улазим у зграду. Одједном претопло. Не користим лифт, да бих стигао да се раскопчам до спрата. Пред вратима сам застао да се растресем. Шакама пребрисујем лице.

Нисам се најавио, рачунам, некада није ни морало. Звоним. Шпинјунка се помера. Умињат глас.

– Хеј, сачекај, у гађама сам.

Мало сам чекао. Тек толико.

Она мала, у мајици великој, широкој као да је моја. Примећујем, олимпијска. Сиднеј 2000.

И у њој је топло. Уздише, уздиже и спушта мајицу.

Испод ништа. И све.

Сав скупљен од ветра и мраза, опуштам се. Одећа ми се поново попуњава.

Сва тела се на топлоти шире.

Температура на грејним телима је 100 степени. Топловод из термоелектране нема регулацију.

Овде и кожа смета. Гарнитура је од коже. Кожа се лепи за кожу.

Причи никад краја.

Идем. Коме се иде?

Боље...

Ако останем?.. Шта онда?

Изашао сам. Сада ми је лакше да вам кажем још нешто.

Можда је важно. И у ходнику је топло.

Последњи пут сам скренуо поглед на уздигнуту мајицу. Гађе су биле са бубамаром. Свака туфна светлуца као лампион са јелке.

Или ми се чини.

Новогодишњи празници само што су протекли.

Јелку још није раскитила.

Напољу се ништа није променило. Заузимам исти угао. То је једино што могу да бирам. Уствари и то кошава одређује.

Покушавам раздаљину да претрчим.

Пред вратима стојим. Главу увлачим дубоко под крагну. Кошава ме бије право у леђа. Пробија. Љушти.

Купцам.

– А, ти си. Сачекај, у гађама сам.

По силуети која се кроз стакло назире, не бих рекао.

Ма отварај, мислим се, какве гађе, нема везе.

Овде се зна кад треба имати везе.

Не улазим, упадам.

Крека. Препознатљив мирис угља који тиња. Мирис по коме се може одредити из ког је угљеног слоја. Овде су угљени слојеви попут штрудле, филовани бројним прослојцима. Што је хладније тај се мирис више осећа. Мирис који потискује сва друга чула. Кошава ће из куће извући све до последњег молекула топлог ваздуха. Остаће само мирис и ми, са питањем ком слоју припадамо.

– Ти то називаш гађама, рекох. Толико слојева, колико си ти наређала, нема цео угљени басен.

Овде је стварно оправдано зашто гађе немају једнину.

– Јао, кажем, сад сам био тамо. А, тамо...

– Ма пусти их. Знам, они живе као у тропском појасу а нама преко гомиле гађа ни појас не помаже. Само да знаш тропа још нисмо.

– Слушај, рече, опет се прича, а дошли су и ови нови. Како ствари стоје, биће. Ми у њих полажемо наду а они испит.

Пред излазом ми рече:

– Чекај да видиш, завуче руку дубоко у орман, имам и ја. Чекам. Обући ћу их кад дође грејање.

Биле су то исте онакве гађе са бубамаром.

То мора да је мода, помислих. Само туфне нису светлуцале.

Јованданска ноћ је дуга. Са кошавом је још дужа.

И кошава је женског рода.

Наташа Михајловић

НАУЧНО ФАНТАСТИЧНА ЉУБАВНА ПРИЧА

ВАЗДУХ

– Игра речима је опаснија од лажи. Земљани док лажу, свесни су свог греха, он им гори у грудима и кад тад се покају и спасу. Међутим, они који се играју речима су убеђени да тиме вежбају своје импулсе у глави и теже савршенству те вештине. Што боље обману другога то се сматрају вреднијим.

– Уживам у вежби импулса.

– Ти се цериш, а знаш да то није ни шах ни математика.

– Наравно, драга, ја се увек слажем са тобом. Само се луд Земљанин хвали својом обманом након игре речи, док се свако од њих буса у груди када постигне успех у шаху или математици. Чак и они схватају разлику. Мила, ја се увек слажем са тобом.

– Љубави, ти се често ругаш мени уз моју помоћ. Они се никада не покају због те опасне игре. То су врло бистри људи који не распознају мало сeme зла и оставе га да их обузме.

Гас жуте боје округлог облика је почeo да се издужујe и скupљa од узрујаности, док сe светло плави облачић протегнуo по ширини и ма-зно привукаo. На mestимa додира жутa јe добила бојu лавандe.

– Хмм – Две светлуцаве кугле су сe потпуно споилe и у својu окo-линu давалe лавандин одсјaj.

– Зашто се толико потресаш драга?

– Желела бих да ти људи високе интелигенције достигну награду на Земљи. Обећаној ће значити њихова памет.

– До Обећане Земље се мора доћи самостално, то чак и они схвате већ пре половине свог теста.

– Они, они! – Жута се издвојила од Плаве и викнула: – Они, то смо ми, Дохрох!

– Ти знаш да ја не желим да одем на тест, Нехевах. Мени је лепо овде, немам амбиције да завршим у Обећаној.

Жута је попримила боју наранџе на крајевима.

– Мила, шта нам фали овде? – Светло плав Дохрох се лагано приближавао. Нехевах је од малена била жустроја, није желео да у њој пробуди ватру. – Овде имамо све, имамо нашу љубав, тамо се можда не бисмо ни нашли, шта ти још треба?

Нехевах је постала хладно жута.

– Деца, Дохрох! Само нам деца фале. – Кренула је даље од њега и застала. – А ја бих тебе нашла, препознала, спасла, са све нашом децом и њиховом децом њихове деце! То знаш и сам!

***

Звук весеља и радости испунио је простор. Три округла облика гаса, жуте, ружичасте и светло плаве боје вртела су се у круг заједно образујући вртлог. На додиру ружичасте са жутом искрила је наранџаста, док је са светло плавом бацала искре светло љубичасте, на трећем споју је варничила светло зелена. Вртлог је бацао искре тамно маслиначасто зелене боје, док је у средини и око њега доминирала јака боја лаванде.

Охинах, Гахнах и Нехевах су пријатељице са дубоким међусобним разумевањем, често се чинило да једна другој читају мисли. Предају младима три области које се преносе у исто време и другачије се немогу објаснити. Светло плава Гахнах предаје Логику, ружичаста Охинах објашњава Стремљења, док Нехевах преноси младима Баланс.

Логика је област која се бави хладним чињеничним стањем како изазова тако и изазваника. Стремљења анализирају врелину осећања у моменту изазова, пре њега и након различитих реакција на изазов. Наравно, Баланс прави заједнички резултат у коме се не руши природно стање.

Јато разнобојних лоптица је давало одјек дечје граје, смеха и радости.

***

– Дохрох изгледа није свестан да ће те изгубити, Нехевах.

– Нисам ни ја тога свесна, Гахнах.

– Вас двоје сте у тако дубокој љубави да нисте свесни разлика у вама, а веруј ми те разлике сви виде, зар не Охинах – Светло плава се приближила ружичастој.

– Да. – више је уздахнула него што је изговорила – Све док не дође до самог момента одлуке идеш ли на тест или не, ваш однос ће бити такав: волите се, заједно сте и та разлика вас више држи у акцији него што вам смета. Како време одмиче, бојим се да нећете желети да те разлике нестану.

– У моменту избора ћеш морати искористити сво своје умеће Баланса.

– У праву си Гахнах, то је дефинитивно задатак за мене. – Жута се скupила и уздахнула:

– Коначни избор ће захтевати како његово савршенство у Адалти, тако и моју виртуозност у Балансу.

Охина је почела да се смеје: – Избор, како би све било лакше да стварно постоји та фамозна судбина око које се троше на Земљи. Људи се жале на судбину иако су свесни да је све њихов избор и умеће.

Да. – рече Гахнах – Што смо умешнији теже задатке добијамо и овде и тамо. На Земљи се тескоба углавном сматра злом судбином.

– И у том моменту знају да није у питању судбина него њихово умеће, и знају тачно да су способни да изнесу тај терет и да ће тиме напредовати на свом путу. – рече Охина, а Нехевах настави:

– И знају да је у питању само њихов избор хоће ли се потрудити или наћи назови утешу у избору који се нуди с оне стране.

***

– Спуштам се као плави кит – рекао је Дохрох.

Жута светлуџава се прелила наранџастом и за трен се вратила у своју боју.

– Мислила сам да ћемо бити пар делфина. – рекла је тихо.

– Они су стално у гужви. Ја то не могу, то знаш. Можемо бити пар китова.

– Тада нећу срести људе. – Нехевах је била тужна, полако је стизала до тамно зелене.

Дуго су ћутали док се сама није довела до жуте боје.

– Волим те Дохрох, али ми смо тако различити.

– Нехевах, стварно не могу да замислим битисање без тебе, али нам све говори да би неко морао да буде оно што није да би смо ми били заједно. То није природно и само по себи резултира одласком на другу страну, а то не желимо.

– А ја предајем Баланс – рекла је снуждено.

Опет су дуго ћутали.

– Љубави, – рекла је – ти си без премца у Адапти. Сигурна сам да би се прилично добро снашао и као делфин и као Земљанин. Делујеш као да си лењ да се потрудиш, док у ствари само волиш мир без изазова.

– Па, зар није то циљ? Мир.

– Јесте, слажем се, али постоји разлог зашто је дат тест за улазак у Обећану. Тест је пун изазова, што никако није мир. Видиш, до тог мира, правог мира, комплетног и испуњеног свим осталим сферама, пре свега миром са својом децом, долази се управо кроз низ изазова, баш као и Адапта. Добро знаш да ти се никад не постави изазов који не можеш да изнесеш.

– Управо тако. Сада када сам тако добар у Адалти, и верујем и сам да би могао да изнесем снажне изазове, шта мислиш какав би ми био тест?

Нехевах је постала маслинасто зелена, шеретски се наслејала:

– Ти се бојиш! – завртела се увис као наранџести вртлог око кога је светлела жута боја. Вртећи се бацала је искре маслинасто–зелене на све стране око себе. – Па ти се бојиш! Не могу да верујем! Не могу да верујем!

– Ја само хоћу мир. – снуђдио се Дохрох.

ПРЕЛАЗ ВАЗДУХ – ВОДА

– Свуда сам односио победе. – Насмејани човек се поверавао Дохроу – Најбољи сам на стази тркачких аутомобила. – Приближио му се и усхићено хвалио – У свему што сам узео да урадим био сам најбољи и то тако лако. – Напунио је плућа кроз ноздрве, поносно је погледао у вис. – Мислио сам да је цео свет мој. Дохрох је смирено слушао. – Све сам постигао. – Наставио је човек. – Све осим једног. – Ставио је десну песницу на чело. – И не знам да ли сам то силно желео или жудим за измаклим. – Устао је и нервозно шеткао, затим се нагло нагнуо над плаву светлећу лопту и загледао у унутрашњост. – Је л’ ти хоћеш да ти причам?

– Видим да ћеш ми свеједно рећи. – Чуо се миран глас, плава се није ни макла.

– Али, да ли ти хоћеш да чујеш? – Нервозно је махао рукама са стране тела.

– Мени ништа не треба. Ни да чујем ни да не чујем. – Апсолутна безличност је била у гласу Дохроа.

– Ти си скроз чудан!! – дрекнуо је на њега човек. – Кажем ти да сам све олако постигао. Свет ми је био на длану. Све сам освојио и добио, а једно изгубио, и тебе не занима шта је то! – Викао је на сав глас.

– Нисам рекао да ме не занима, рекао сам да ми је свеједно.

– Како, бре, свеједно? – Зајаукао је. – Она је била моја љубав, моје све, све! – сео је укрштених ногу и спојене шаке са испреплетаним

прстима ставио под браду. – Ми смо били једно пре теста, били смо једно. – Ставио је дланове на очи.

Дохро се полако примакао тик испред очајника, он је спустио шаке и погледао у чуду у плаву лопту. Дохро је тек сада увидео дубоку тугу у очима испред њега.

– Како сте били једно? – Једва шапатом је прозборио Дохрох.

– Аха! – Скочио је на ноге и почeo да прети десним кажипростом. – Аха! – Ходао је победоносно око Дохроа и стао окренувши му леђа. – Интересује те!

– Интересује ме. – Чуо се смирен глас.

– Е, сад нећу да ти кажем! – окренуо се ка Дохроу.

– И ти мени кажеш да сам ја чудан. – Дохро се измакао даље, глас му је био једноличан.

Човек се лупио по челу – Шта ја радим?! – вртео је главом – Шта ја радим?! Тако сам је и изгубио! Пун себе и ината да увек победим. – Поново је сео укрштеним ногама са главом у шакама.

Прошло је неко време утишини када је Дохрох пришао поред човека и ту остао још дуго.

– Шта је било? – пристојно је упитао Дохрох.

– Били смо једно, у дубокој љубави, све смо се заједно договарали, о свему смо имали исто мишљење, у свему слагали и уклапали, заједно смо били пар плавих китова, били смо најбржи у Океану, све је било идеално. Заједно смо желели на тест, у моменту избора, изабрали смо земљу у успону, богату, са лагодним животом и препознали се и венчали и добили децу.

– Децу? – Одушевљено је уздахнуо Дохрох.

– Да, дивну децу. – Ставио је опет главу у шаке. Опет је наступила тишина коју је прекинуо Дохрох: – Па, шта се десило?

– Мој инат се десио, ето шта! Понео сам се осећајем моћи успевања без труда. – Погледао је у плаву лопту. – Разумеш? Све сам постигао, све сам могао, нисам помислио да она може да буде незадовољна, да може да оде.

– Не разумем зашто је отишла. – Чудио се Дохрох.

– Па нисам се трудио, разумеш? Како не разумеш? – Скочио је на ноге. – Како не разумеш? Трку сам добијао: само уђем у кола и одвожам. Филм ми је успео: само сам возио кола и они су снимали. Све сам добијао без труда!

– Значи, важно је трудити се. – Закључио је Дохрох.

– Ма не, бре. Шта ти је? – подбочио се и гледао забринуто у плавог. – Успавао сам се. То што сам успевао на много поља без труда требало је да ми каже да се потрудим око битног. Разумеш? Мислио сам да и са њом треба само да, ето, постојим, али није тако.

– Него како је? – једноставно ће плави.

Подбочен човек се нагао над Дохрао и почeo да цупка десном ногом. – Ти ме стварно забрињаваш. Знаш? – Прошетао се даље и вратио у истоветни став. – Требало је да учествујем у животу своје породице. Ја сам хтео све по моме, односно нисам ни питао нити се договарао. Само сам себе чуо и своје потребе. Нисам имао осећај да треба да чујем. Она је неке ствари другачије желела, ја то нисам чуо. Ми смо и овде исто мислили. Чини ми се да никад нисам имао потребу да се ускладим са нечим. Само сам, једноставно, био ја и мислио сам да је то довољно. – Ухватио се за чело прстима. – Било је довољно да будем ја–ја, на стази, бини, филму, и све је ишло лако, мислио сам да је тако и у животу.

– А није? – запитао је Дохрох.

– Па ти си стварно једно чудо! – Забринуто га је погледао. – Идеш ли ти на тест? – Махнуо му је упитно главом.

– Не знам, проћи ћу кроз воду, а за тест не знам. Она жели.

– Аха! – опет је подбочен претио прстом. – Знао сам! Знао сам! Имаш љубав овде! – Завртео се око себе и пружио руке ка плавој лопти сав озарен. – То је дивно искуство! Сигурно се срећете, такви се увек срећну, то сви знају, а осећања су... – вртео се са песницама на устима, пуцао је од радости. – Видећеш, то је оно право! Деца ће вам бити посебна, паровима одавде су деца увек даровита. – Човек се снуждио, унео се плавој лопти као да му открива највећу тајну. – Пази да те нешто не обузме па да не видиш оно што ти је испред носа.

Ћутали су дugo, па је човек замишљено наставио: – Пази добро! Само слушај своју дубоку суштину и скupи храброст да победиш најтнуту површину. То си већ учио али немој да заборавиш!! **ТО ЈЕ НАЈВАЖНИЈЕ!**

ВОДА

(Након много времена)

– Дохрох, Дохрох! – Одјекивало је под звезданим сводом изнад мирног, тамног, океанског бескраја.

– Нехевах. – Дубоки глас се одазвао. Огроман плави кит се дизао.

– Тако ми недостајеш, Дохрох, људи нису ни близу оног што сам очекивала.

– Нехевах, – Забрундао је. – Тако сам желео да те нађем.

– Требало је да будем кит, требало је да те пратим.

– Хм, – Насмешио се. – Пратња није твоја особина. Не вољена, ово смо управо ми. – Застанао је. – Баш различити.

– Али, ја те волим, желим да будем крај тебе.

– И ја тебе волим, обожавана, милион пута сам помислио како би било да сам делфин, али то не бих био ја. Уловили би ме за трен и појели.

– Мислим да не једу делфине. – Замишљено рече она.

– Немаш појма шта једу, немаш појма шта раде.

– Знам да трују воду.

– И угинуле рибе обрађују за нешто. – Наставио је Дохрох.

– Како си то могао да сазнаш?

– Био сам у далеким дубинама.

– Пронашао си избегличка насеља?! – обрадовала се Нехевах – То си стварно желео.

– Да. – Промрмља. – Али нисам нашао шта сам хтео.

– Желео си да упознаш давна водена бића, остатке истребљених врста, оне који не смеју ни близу видљивих дубина.

– Да, желео сам више да истражим тако нешто, да видим обалу у дубоком океану, осетим мирис пречишћене атмосфере, сачувани мир.

– Па зар ниси то видео? – Снујдено ће она.

– Да, видео сам, и дивно је заиста, као Свет пре овог Света, али...

– Али?

– Али упознао сам та бића суштински, схватио њихову патњу и осетио је као своју. Тада си мијако недостајала, тада сам могао угинути од боли. – Застао је. – Сазнао сам шта људи раде, нисам желео да сазнајем више. Побегао сам! Буквално сам побегао од те боли и сазнања. Ово се стварно не може проћи.

Делфин је заронио и изронио ћутке, кит је дugo урањао а потом изронио у огромном кругу око делфина, уздахнуо је дубоко.

– Да ли је то мој тест, Нехевах? Да прођем кроз патњу која није моя? Да се изборим са њом? Да нађем начин да живим са свом њеном истином? Да нађем решења да се исправи шта се да исправити? А са остатком да се помирим!!! – Очајно је викнуо: – Зар је то мој тест? Па ја сам увек све доводио до перфекције. Никад мање!!!

Делфин Нехева је зајаукала дубоко и дugo. Запливала је крај плавог кита и скоро шапнула:

– Одговор је у теби, као и ова питања. Знаш и сâм. Питаш се баш зато што знаш. Питаш се баш зато што си сигуран да је тако, а волео би да није. Само тада се и питаш.

– Ее, моја баланс–драга.

– Ее, мој адаптација–вољени.

Дugo је делфин Нехева израњала и урањала док се по њој и благим таласима пресијавала месечина. Дugo је плави кит кружио око ње док се нису раздвојили пред зору, свако ка своме циљу.

Тихомир Јовановић

ДОСИЈЕ КАЛЕМЕГДАН

Ноћ, 26–27. Август 1944.

Вече је било пријатно после спарног дана. Железничка станица била је готово празна. У ова немирна времена мало људи се одлучивало да путује тако да су на станици били углавном Немци. Један од малобројних неаријеваца био је Петар Јовић, тамнопутни пружни радник. Провлачио се између вагона и подмазивао скретнице, када је чуо продорни звук пиштаљке а затим ужурбане кораке.

Дугогодишње бављење овим послом и боравак на овом месту учинили су то да је увек знао да разликује када се дешава нешто нормално или необично. Била је то нека врста стеченог инстинкта. Овога пута осетио је неку необичност и брзо се осврте око себе тражећи погодно место где би се могао скрити.

Прво погодно што је угледао била су полуотворена врата терењног вагона и он се вешто увуче унутра и привуче врата за собом, скривши се у тами и надајући се да је буку отварања врата прикрила бука корака и пиштаљки. У вагону је било мало сламе и осећао се јак мирис стаје по чему је закључио да је то сточни вагон. Али шта је ту је није било баш неко време за бирање.

Кроз мало решеткасто прозорче осмотретио је шта се дешава на станици. Још увек су се чули журни кораци и пиштање пиштаљки. Ту и тамо чуо се лавеж паса, које су Немци водили са собом. Људи су журно напуштали станицу не схватајући зашто их Немци наједном терају напоље. Тек понеко би се усудио да застане и покуша упитати

шта се дешава или га је одгуркивање кундаком убрзо одвратило од такве намере.

Петар се шћуђурио у углу вагона, када чу шкрипту чизама по туцанику а затим се тај звук довуче и заустави крај врата његовог вагона. Врата шкрипнуше и немачки официр баци летимичан поглед на унутрашњост вагона. Направи намрштен израз лица када га запахну заостали смрад стоке и журно оде даље. Петар се захвали Светом Ђорђу што је носио тамно одело и што је био тамнопут, нарочито се захвали за несносан смрад у вагону, па га господин Немац није видео. А када се кораци удаљише и звуци споља се утишаše, поново прикупи храброст да погледа кроз прозорче на вагону.

Станица је била готово празна ако се изузму свуда наоколо поређани немачки војници са машинкама о раменима и шлемовима на глави. Из бочних улаза наишло је пар камиона прекривених церадом. Мотори су лагано бректали а светла на кабинама била су пригушена и оборена.

Утом Петар зачу и добро познато клопарање воза. Колико је он знао никакав воз по реду вожње није требао стићи. Ово је било нешто специјално. Можда воз за главешине које ће побећи јер крај рата се назирао? Са истока се кретала Црвена армија и грабила ка Берлину гонећи Немце и врло је вероватно да господа официри желе утећи пре него што Руси наиђу.

Бука долазећег воза постала је све већа, чак се могла осетити и вибрација тла. Затим је видео два ужарена ока локомотиве и рој варница који би сунуо у небо сваки пут када би локомотива избацила дим напоље. Шкрипа точкова о шине означи заустављање и све вибрације престадоше. Џео воз био је необично мрачан и без сјаја. Једва се назирао у ноћи због слабог рефлексовања светла на железничкој станици.

Немачки војници се ужурбаše. Чуло се само „Шнел, шнел“ и испуштање паре из котла локомотиве, које је личило на тешко дахтање после напорног пута.

Из вагона су почели износити сандуке разних величина. Али су сви били омотани црним тер папиром и заштићени металним тракама. Све је било брзо пребачено у камионе. Војници су врло мало причали међу собом и Петар само разазна да спомињу Матхаузен и за-

кључи да је овај воз стигао оданде али није схватао зашто и чему пре-бацање све те опреме. Било је врло нелогично да се нешто из логора дотура овамо ближе фронту, уместо да се тамо негде униште трагови почињених злодела и опреме која је служила у ту сврху. У сваком случају Петар осети цурење хладног зноја низ кичму на помисао да је нешто из тог логора смрти стигло овде. И његову циганску душу испуни праисконски страх.

Тихо брекћући, камиони са натовареном опремом изађоше из станице. Локомотива суну дим и варнице у ваздух, пара шикну по шинама а точкови лагано заклопараши и воз, трзајући се пође из станице. Ускоро је све било мирно и тихо али се Петар не усуди изаћи из свог вагона све док не забеле зора и први путници се почеше шетати перонима. Тек тада напусти своје немирисно склониште и упути се ка излазу ширећи око себе непријатан мирис, који се дубоко увикао у одећу...

Ноћ, 22–23. Септембар 1944.

Лазар Стоисављевић спремао се за посао. Радио је у електричној централи као помоћни дисп切р и данас је био ред да ради у ноћној смени, после дужег времена. Избријао се и обукао лепо одело, скројено пре рата код абације у Обреновцу. Завукао је руку у унутрашњи цеп сакоа и проверио да ли су му сви неопходни папире ту. Пропусница за централу, аусвајс за кретање по улици у време полицијског часа као и лична документа. Затим руком пређе преко браде проверавајући како је избријан. Немцима се не би допало да дође неуредан или недај боже пијан на посао. Погледао је на сат и видео да је време да пође. Одшкринуо је врата собе и махнуо забринутој мајци.

„Лаку ноћ и не брини“.

Увек би јој то говорио, мада је знао да је његове речи неће смирити и да ће провести скоро бесану ноћ, док се он не врати кући. Мајка је бринула мислећи да је он члан неке од илегалних група и да ће му се десити нешто лоше, да га могу ухапсити и мучити. Плашила ју је могућност да остане без сина као што је остала и без мужа. Поготову сада када се рату назирао крај. Знала је да ће још бити жртава али то не сме бити њен син. Када је изашао и затворио врата за собом

склопила је руке и окренула се ка икони Светог Јована и помолила за синовљево здравље.

Лазар је становао близу централе и могао је пешице стићи на посао, што му је и одговарало. Пријала му је вечерња свежина, јер му је враћала живост. Удахнуо је ваздух пуним плућима и уживао у вечерњем небу онолико колико се то могло у ратна времена.

На вратима централе показао је пропуснику иако су га сви стражари добро знали. Такав је био пропис.

„Еј, здраво, стигао си“, поздрави га Милан, колега са којим је мењао смену. „Како је напољу?“

„Пријатно, а овде?“

Милан слегну раменима и главом показа ка немачким службеницима. Било их је стварно необично много. Ових дана нешто су петљали по командној табли, добрађивали нове инструменте, што је значило да је и даље на мрежи нешто мењано. Али он није могао ухватити логику тог потеза. Шта и зашто у овом тренутку, док се руски тенкови незаустављиво котрљају напред.

Лазар примети да већина Немаца погледава ка часовнику као да очекује нешто. Онда висок плав Немац, прави Аријевац у униформи официра климну главом и изда наредбу да се искључи вод ка Славији.

Лазар повуче полулу и скале инструмената отклонише се улево ка нули. У првом тренутку помислио је да се ради о замрачењу због могућности савезничког бомбардовања. Такву мисао потврди и команда за искључење још два вода. Али га изненади то што је остао укључен вод ка Калемегдану. На табли која је садржавала податке о том воду били су постављени нови инструменти.

Кроз неколико минута Лазар са запрепашћењем констатова да се казаљке инструмената отклањају крајње десно и да достижу максималну вредност. У првом тренутку помисли да је негде дошло до кратког споја и да ће заштита реаговати и избацити напајање и да ће вредности потом пасти на нулу. Но казаљке су упорно стајале крај максималних вредности и тек незнатно подрхтавале.

Бацио је пар брзих погледа ка својим колегама очекујући да види запрепашћење на њиховим лицима али га изненади њихова рав-

нодушност. Очигледно да су ово већ раније доживели и да нису изненађени оваквим понашањем инструмената. И Лазар врати поглед на остале табле потрудивши се да изгледа смирено и нормално, док му се у глави ројило безброј мисли, шта то може бити и да ли је то важно за другове из покрета отпора. У сваком случају ће их на првом сасланку обавестити о томе.

Тек негде пред зору, када је на истоку почело рудети и небо по-прими боју старог вина инструменти на воду ка Кalemegдану попри-мише нормалну вредност а потом се изда команда за сукцесивно укључивање водова који су били ван погона.

24. Септембар 1944.

У малу кућу крај Возаревог крста током целог преподнева до-лазили су људи са разних страна, углавном млади. Стизали су у раз-мацима од десет–петнаест минута да не привуку пажњу могућих по-сматрача. Кућа је била ушушкана у безброј стабала платана и брезе чије је лишће већ поруменело и почело прекривати плочник у дворишту ширећи онај добро познати мирис јесени.

Људи би се по правилу осврнули пре него што би отворили ма-лу дрвену капију, као да проверавају да ли их неко прати а затим би журно улазили у кућу.

Последњи који је стигао носио је качket на глави и имао фино неговане брчиће. Руке су некако мангупски биле допола завучене у џепове. Мрзовољно их извуче да отвори капију и уђе у двориште а потом и у кућу.

„Хајде бре Прле, још тебе чекамо“, рече му младић на столици, која је припадала стилу хоклица. Младић је имао наочаре од кошта-ног оквира што је његовом лицу давало израз интелектуалца.

„Па шта, договорили смо се да ја дођем последњи, и дошао сам. Шта ту опет не ваља?“ – прогунђа Прле заузимајући место на празној столици.

„Добро, не љути се одмах. Него да почнемо састанак, можда је-дан од последњих у поробљеном граду. Оно због чега смо се данас окупили је нешто изгледа врло чудно што се дешава у граду и морамо открыти о чему се ради.“

„Добро Камени, кажи конкретно шта је примећено“, рече су воњави младић, болешљиво бледе боје лица, који је стајао наслоњен на довратак.

„Ево, биђу кратак“, прихвати Камени. „Друг Петар Јовић примио је пре отприлике месец дана искрцање нечег тајанственог из немачког оклопног воза. Пре пар дана Лаза Муња је опазио необичну активност у електричној централи и енормну потрошњу струје у воду ка Калемегдану у ноћним сатима. Да би све било још чудније друг Ђоле је шетао са својом девојком пре неки дан у вечерње сате Калемегданом и осетио неке чудне вибрације тла. То можда доводи у везу претходна два догађаја. Немци вероватно петљају нешто испод Калемегдана...“

„Па шта предлажеш?“ упита младић у плавичастом цемперу.

„Мислим да је ово права прилика за Прлете и Тихог, они најбоље знају немачки, да се преобуку у немачке униформе и да се некако увуку у неки од тих лагума и тунела и покушају сазнати о чему се ради. Задатак није нимало лак али...“

„Па да, увек када је густо онда бата Прле помагај“, јетко добаци младић са качетом и брчићима.

„Добро, ако ти не смеш, има ко хоће“, добаци Камени. „Нико те не присиљава“.

„Ма не, ниси ме разумео, не сметају ми Немци него Тихи, увек нешто пребацује и паметује...“

„Добро, добро“, узврати Тихи, висок плавокоси младић. „Свештено ти обећавам да те нећу гњавити ако за то не буде посебног разлога.“

Дискусија је трајала још неко време, углавном су илегалци међу собом размењивали мишљења и запажања а потом су један по један напустили кућицу и разилазили се узаним улицама ка Булбuderу, Славији, Маринковој бари...

Последњи су изашли Прле и Тихи разговарајући жустро и машући рукама, покушавајући своје мишљење наметнути саговорнику.

Ноћ, 25–26. Септембар 1944.

Висок, наочит човек у униформи немачког официра нервозно се шеткао Кнез Михајловом улицом, често бацајући поглед на ручни сат и мрмљао нешто себи у браду. Као да није обраћао пажњу на удаљену тутњаву топова. Као да се та битка води у неком другом свету или времену. Као да њени актери неће ускоро стићи и на плочник којим он корача.

Тада зачу бат чизама по калдри и брзо се окрете руку приневши ка лугеру. Из tame се појави још један човек у немачкој униформи и журно приђе ка њему.

„Хајл Хитлер“, рече овај који је стигао.

„Ма, не сери бре Прле, опет касниш, шта те је сада задржало, већ сам помислио да ниси награбусио“.

„Е, ти си ми к’о мајка. Недај Боже оно што ми ти мислиш. Имао сам тешко вече. Убеђивао сам једну другарицу да приступи нашој ствари и идеји па сам морао применити мало конкретнијих појашњења. Знаш како је, дијалектички материјализам захтева мало дубље упуштање а не неко површно...“

„Е, доста ми те је. Опет си био у швалерацији. Стварно си немогућ. Лепо понекад помислим да је друг Лењин мислио на тебе када је рекао: Ако нам неко дође главе то ће бити мангупи из наших редова.“

„Их, па ти одмах по Лењину. Немој тако Тихи.“

Даље су наставили ћутке спуштајући се низ једну уличицу ка пристаништу. Ноћ је била пријатна и ведра и тек понеки дроњак облака на кратко би заклонио жуту куглу пуног месеца. Кораци су одејивали у ноћи као чудан ехо далеке тутњаве. Спустили су се до обале Саве и угледали обрисе стубова порушеног висећег моста, који су се некако сабласно оцртавали насупрот звезданом небу, сурово подсећајући на то да је рат и подсећајући истовремено на некадашња срећнија времена када су људи њиме прелазили ка Земуну или се дивили његовој виткој линији са Калемегданских зидина.

„Шта сада?“ прошапута Прле.

„Чекаћемо мало“, узврати Тихи, „нешто ће се већ десити“.

„Их, откада нисам овако стајао крај Саве ноћу и гледао у њој одсјај месеца“, рече Прле, бацајући један камичак у воду.

„Нисам знао да си такав романтик“.

„Само ти зајебавај, па жив сам човек...“

„Песест, чује се нешто“, прекиде Тихи ову исповест.

Зујање мотора камиона надјачало је жуборење воде и звуке да-леке битке. Из окуке појавила се омања колона камиона предвођена моторциклом са приколицом. Светла на возилима била су пригушене а колона се кретала врло лагано.

„Да их зауставимо?“ Упита Прле.

„Не, то би било погубно по операцију. Сигурно поседују сва потребна овлашћења и нашим приступом само би им скренули пажњу на себе. Больје је некако увући се у задњи камион. Цераде су спуштене тако да претпостављам да у приколици нема војника, већ само неки товар.“

Није било тешко убацити се у приколицу последњег камиона јер се колона кретала тек нешто брже од људског хода. Прле и Тихи изронише из сенке и пребацише се преко ограде последњег дајца и падоше на нешто мекано.

„Шта је ово дођавола, тела људи, некако су хладни и укочени...“ прогунђа Прле.

„Да“, констатовао је Тихи пипајући по мраку „Немачки мртви војници, судећи по шлемовима и униформама. Шта ли хоће са њима?“

Мала колона камиона застаде пред калемегданским зидинама и Прле мало провири напоље осматрајући где се то налазе. Онда се увуче унутра и шапну:

„Пред нама је неки тунел или нигде нема страже. Ни ти Немци нису као што су некада били.“

„Логично“, промрмља Тихи. „Споляња стража само би привукла пажњу и указала да се ту нешто дешава, мислим да нас тек негде унутра очекује стража и права искушења.“

Камион се ускоро поче јаче труцкati улазећи у тунел и још црња тама, готово опипљива, обави унутрашњост приколице. После пар минута вожње труцкање преста. Камион је клизио као по најбољем путу а са стране ходника била су поређана светла и заштићена челичном мрежом. Прле незнатно разгрну цираду и погледа позади и виде само како се на крају ходника спуштају једна тешка масивна дрвена врата ојачана металним плочама и шинама. Сада су били одсечени од спољњег света.

„Морамо изаћи напоље и помешати се са осталима“, шапну Тихи. „Пре него што почну претраживати по камионима“.

Прле климну главом и извуче се напоље и поправи униформу а затим изађе и Тихи и осврте се око себе чудећи се огромној просторији, лепо уређеној и сасвим доволно осветљеној. Из камиона почеше излазити војници и официри који су се шеткали у очекивању да неко преузме језиви терет.

Ка камионима ускоро приђоше колица тихо зујећи. Очигледно су била покретана неким електричним мотором, јер није било издувних гасова. Људи који су имали дужност да преузму товар из камиона били су обучени у бела одела налик на болничка, са заштитном газом преко лица и танким гуменим рукавицама.

Лешеви су наслагани на колица у три реда, као цепанице а затим се колица удаљише зујећи, ка високом засвојеном делу лагума. Прле крену за њима незаинтересованим кораком, као да прекрађује досаду. Прво је угледао неку чудну машинерију, која је очигледно радила на струју. Свуда по њој били су разни инструменти. Из подножја уређаја излазило је безброј жица ка нечему налик на огромни сто или клупу . Крајеви жица завршавали су се неком врстом штипаљки. Ка том столу или клупи долазиле су још неке цевчице из другог уређаја, на чијем се врху налазила огромна стаклена посуда у којој је клокотала нека полупрозирна жућкаста течност.

Скривајући радозналост Тихи приђе ка Прлету и баци поглед на дешавање. Мртве Немце сада су поређали на онај огромни сто и пошто су им заврнули рукаве и ногавице на удове им причврстише по пар жица са штипаљкама а у вене им забише металне ушиљене крајеве цевчица. Када је то урађено са свим лешевима поређаним по столу, један од људи у белом пришао је контролном punkту и проверио вре-

дности на инструментима а онда је повукао полуку полугу, која је упадљиво штрчала са пункта.

Прле и Тихи затворише очи пошто блесак, чији се извор није могао одредити испуни просторију а када жмиркајући поново погледаше видеше како недавно мртве особе устају са стола и збуњено за-гледају око себе. Пипали би жице и цевчице прикачене на њих као да се плаше да их не откаче и тиме се врате у царство мртвих.

„Ау, ово је као у оном филму што сам га гледао код Ђенке, Франкенштајн, тако ли се звао?“ узбуђено прошапута Прле.

„Ово је врло озбиљно, схваташ ли шта то значи?“

„Па, мислим да ће Топаловићи остати без посла“, нашали се Прле а затим озбиљним гласом дода. „Требало би ово некако спре-чити.“

Оживели, немртви Немци придигоше се са стола и укоченим покретима, као после дугог сна, тетурајући се кретоше за човеком у плавом оделу, који их поведе у један бочни ходник. Сваки следећи корак ових креатура био је сигурнији и еластичнији. Када су замакли за угао ка столу приђоше пуна колица са другом туром мртвих немачких војника и процедура од малопре поче се понављати.

Прлетов поглед лутао је по подземној одаји тражећи могућност да се ово спречи и уништи. Али није видео ништа погодно. Уместо тога спази немачког официра како се нешто сашаптава са једним од својих људи и гледа ка њему и Тихом.

Лактом муну свог другара и главом му показа ка Немцима који су их посматрали.

„Хеј ви, приђите овамо“, викну официр.

„Ми?“ Зачуди се Прле и крете напред а онда се нагло саже и по-трча ка оближњем камиону довикујући Тихом:

„Хајде, ускачи, шта чекаш?“

Тихи ускочи у кабину док су му између ногу меци одизали прашину и крхотине камена. Добро одржавана машина одмах је прихватаила контакт и мотор заурла. Камион јурну кроз просторију. По ка-росерији задобоваше меци из аутомата. Тихи извири шмајсером кроз прозор и узврати паљбу. Камион је кривудао лево—десно избегавају-

ћи разбацану опрему и колица као и наоружане стражаре који се на-
ђоше пред њима.

„Дођавола, мислим да смо готови“, прогунђа Прле.

Ка њима се кретала колона немртвих, неживих створења. Неки од њих били су са рупама на оделу, некоме је висио патрљак од руке, неком извирила кост кроз кожу, неком је недостајао део образа от-
кривајући голу лобању искежену у вечити бесмислени осмех. На не-
кадашњим ранама сасушила се крв а бића су ишла напред као нај-
нормалнија људска створења.

Прле осу паљбу из шмајсера по њима и са запрепашћењем кон-
статова да им мечи нису могли ништа. Једноставно су прошли кроз
њих, као кроз сламнато страшило. Хорда живих мртваца наиђе на
камион. Грозан туп звук ударца и ломљења костију, али још грознија
била је тишина и ћутање прегажених, без јецаја, без урлика бола. Ст-
ворења су устајала, шепала и настављала даље. Камион је газио и
пробијао се напред ка излазу остављајући за собом крвави траг. По-
нека сподоба би се закачила за врата и Прле би имао муке да је откачи
тако што би камионом очешао зид и смрскао нежељеног сапутника.

„Ови су гори него живи“, гунђао је савијајући волан.

„Схваташ ли каква је снага ове војске“, говорио је Тихи надја-
чавајући буку мотора и пуцњаву која је допирала некуда отпозади.
„Једна оваква чета у стању је да бесконачно дugo одолева пуно на-
дмоћнијем непријатељу“.

„Схватам“, прогунђа Прле. „Вероватно су хтели задржати Русе
пред Београдом. Али овако монструозно...“

„Хеј, стани, тенк, погледај!“ Показа Тихи ка тенку који је стајао
у једном бочном ходнику. „Надам се да је исправан. Штити ме док
уђем у њега.“

Прле јурну камионом у гомилу зомбија а Тихи искочи и јурну
ка тенку. Прле задовољно примети да је његов друг подигао куполу
на тенку и нестао унутра а онда виде како се тенк креће и усмерава
цев ка гомили која је навирала ка њима из једног мрачног ходника.

Из цеви суну пламен и делић секунде касније експлозија разнесе
надирућу колону и делове зидова, све ковитлајућу у ваздуху у трену
који је изгледао бесконачно дуг.

Потом завлада застрашујућа тишина. Поклопац на куполи се подиже. Тихи позва Прлете ка себи. Прле погледа пут пред собом нагнувши се мало напред, нагази гас и камион дође до тенка а онда готово ускочи на тенк и увуче се унутра хитро као мачка.

„А сад напред“, прозбори Тихи.

Тенк јурну звечећи по каменом поду, ка излазним вратима. Меници су добовали по његовом оклопу као зрна грашака по шерпи а под гусеницама су нестајали зомбириани војници који су покушали прећити пут.

„Погледај тамо“, рече Прле показујући главом напред кроз узани отвор. „Бурад, мислиш ли што и ја?“

„Аха, али прво да пронађем излаз“.

„Ено оних дрвених вртата“. Викну Прле. „Пали!“

Пламен суну из цеви и експлозија разнесе врата. Унутра покуља свеж ноћни ваздух, који њих двојица и не осетише али се обрадо-ваше отвору кроз који ће утећи. А онда се купола тенка поче окретати уназад а цев заузимати правац ка бурадима, наслаганих на пирамидалну гомилу.

У подземној просторији завлада ужас. Официри и војници схваташе шта ће се десити али им неки одбрамбени механизам у уму није дао да поверију да ће стварно тако бити. Готово неми и непокретни стајали су зурећи у цев која се зауставила уперена у бурад.

Тек када експлозија запали ваздух и пламен лизну зидове, онај делић свести док су још били живи, покушали су утећи од пруждирућег пламена али су га тиме само још више разбеснели. Зомбириани војници стајали су мирно горећи, не осећајући бол, као да су у усхићењу док примају благослов и враћају се у заслужени вечни мир.

Купола на тенку лагано, скоро грациозно врати се напред и тенк крете узаним ходником пред пламеном који је пружао пипке ка њему.

„Штета за ону машинерију“, шапну мукло Тихи. „Могла се ис-користити у корисније сврхе“.

„Да“, узврати Прле. „Ни Ђенка је не би поправио. Замисли ово-лики крематоријум...“

Тихи се насмеја први пут те вечери а онда истера тенк на отворен простор. Испод Калемегдана су тутњале експлозије а у даљини су се чуле пишталке и понеки рески пуцањ. Ускоро ће се чути топот корака и шкрипа гума. Њих двојица изађоше из тенка. Поправише униформе и мирним кораком кретоше уз Велике степенице ка Кнез Михаиловој, као да их се ово ништа не тиче...

Ладислав Перге

Генерације, уље на платну

Неутирино, улье на платну

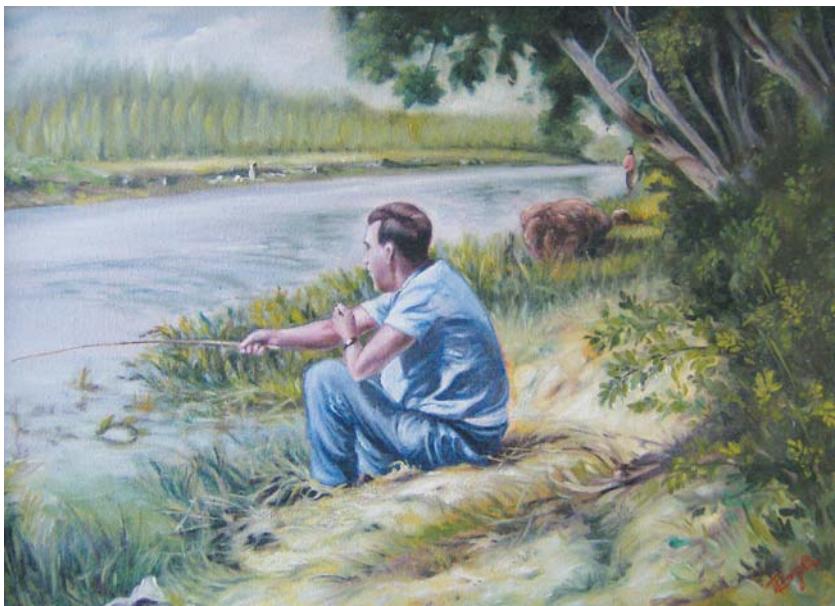
Час историје. Уље на платну

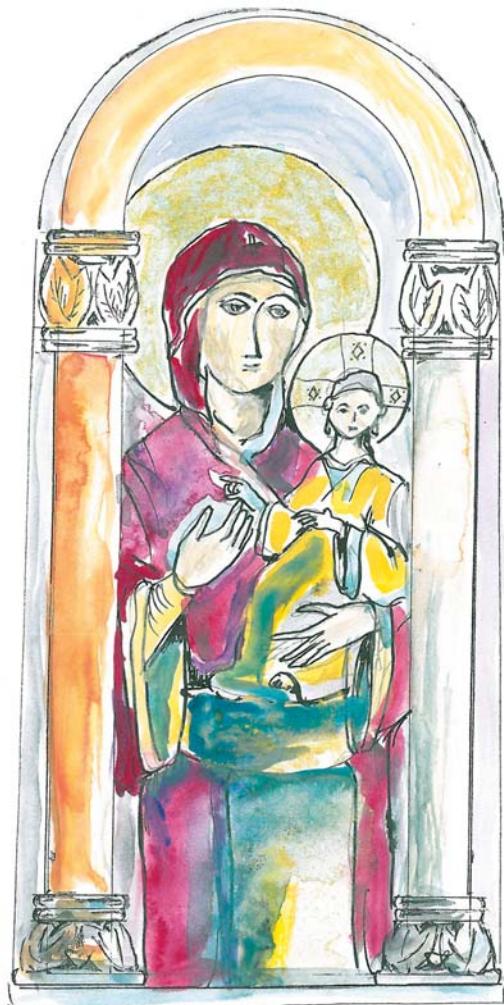
Петровача на мору, уље на платну

На Дунавцу, Уље на платну

Светислав Јанковић

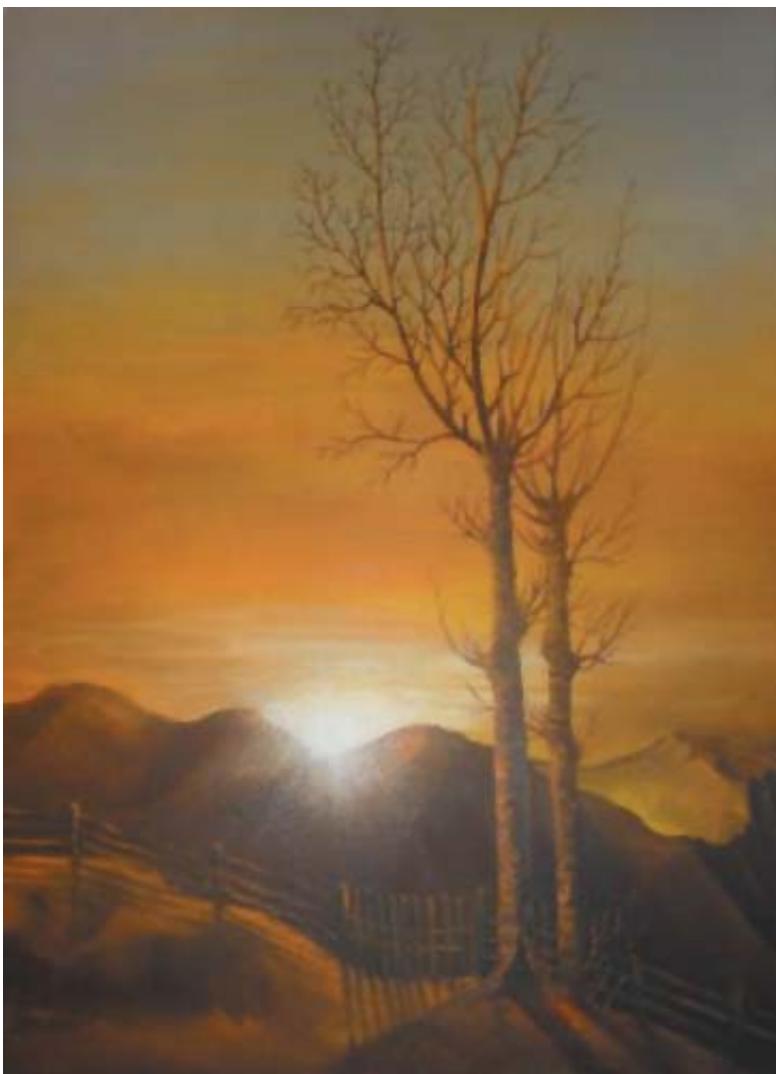

Богородица, акварел

Архангел Михаило, акварель

Драган Благојевић

Jutro, уље на платну

Зима, уље на платну

Позна јесен, уље на платну

Коњско тарње, графика

Саша Поповић

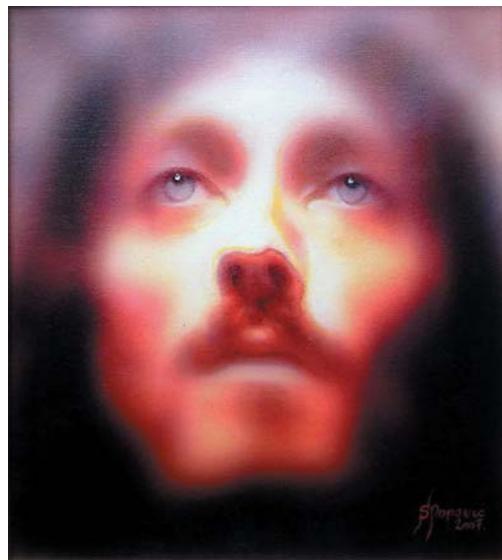
Pelargonium, уље на платну

Penstemona, улье на платну

Патријарх, уље на платну

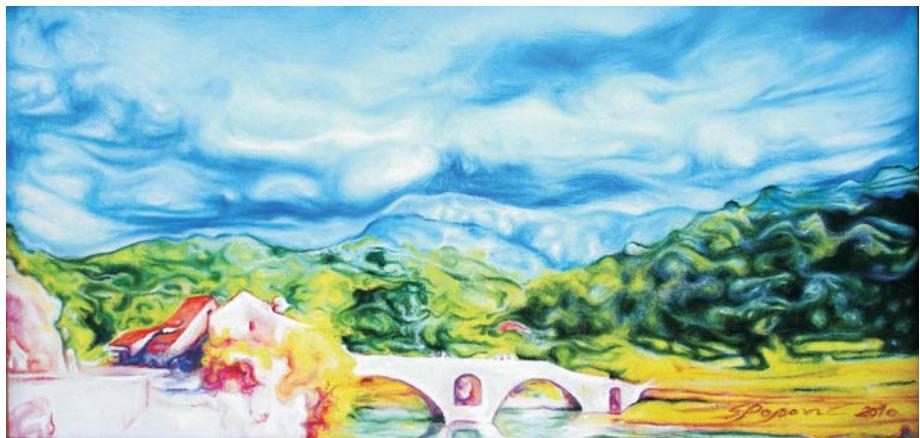
Иисус, улье на платну

Ігра 2, улье на платну

Кањон Невицио & Пролаз 2, уље на платну

Ријека Црнојевић, уље на платну

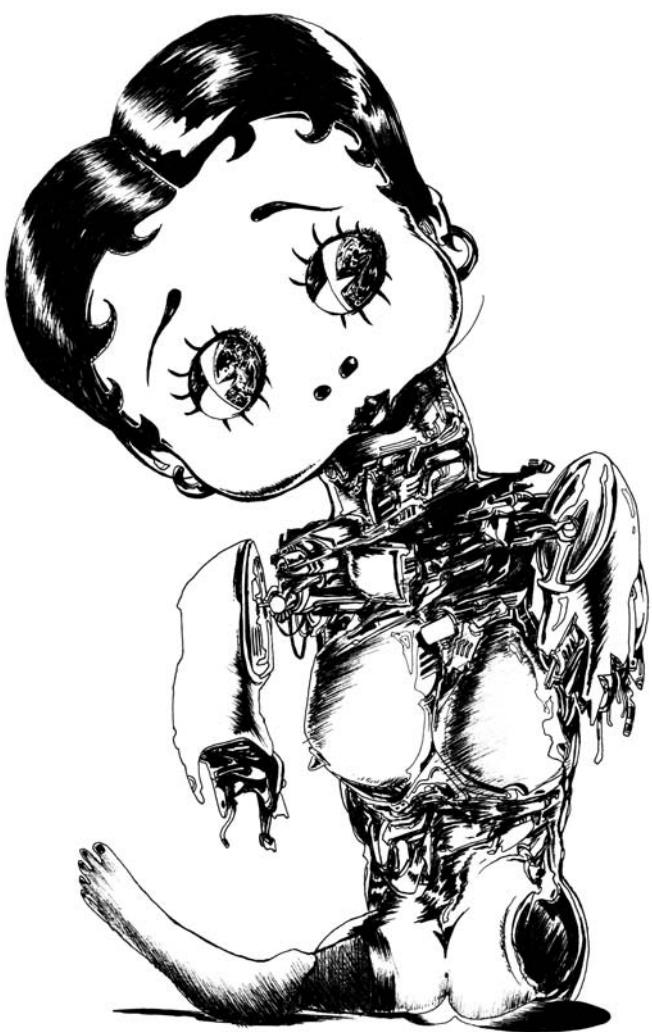
Пролаз 1, глина са
арматуром од
алуминијумске жице

Пролаз 3, глина са
арматуром од
алуминијумске жице

Александр Опачић

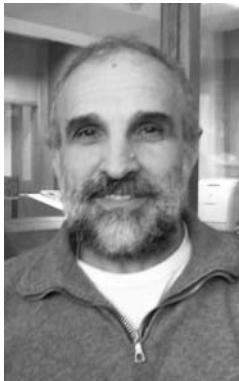

Биографије

Драган Б. Марјановић

Рођен 7. августа 1954. године у Београду.

По струци наставник математике, студирао и теологију /апсолвент. Живи у Сланцима поред Београда.

У слободно време бави се рециталом и организовањем музичких вечери са етно певањем и изворним српским песмама. У сарадњи са фолклором углавном гостују у окриљу цркве и манастира (у храму Светог Саве, у манастиру Средиште код Вршца...).

Пише есеје, огледе, поезију, драме. Бави се драматизацијом житија: „Свети Георгије и Срби“; „Бројанице Светог Саве“; „Видовдански видици“ (окосница представе на централној прослави Видовдана 2010. године, у храму Светог Саве, тј. у крипти Св. Цара Лазара); „Каменовање Светог Стевана“... Ту су још и „Просибда“ и „Цар и сељак“ које имају елементе комике...

Пева у локалној цркви, води певницу... и ту налази надахнуће.

Објавио је књигу песама „К најозбиљнијем“, Београд, 2004. године, Беопрес – штампа.

У припреми је нова књига.

Ради у ЕРЦ-у, у Београду /ул. Јелене Ђетковић, као главни струковни информатичар–оператор.

Љубомир Костић

Рођен 8. јуна 1976. године у Триполију, Либија.

Завршио Средњу медицинску школу „Др. Миленко Хаџић“ у Нишу као физиотерапеутски техничар; 2001. године, Правни факултет Универзитета у Нишу /стручно звање – правник, VI степен; 2004. године, Философски факултет Универзитета у Нишу /дипл. професор историје, VII степен образовања...

Радио је као наставник историје у ОШ „Вук Карачић“ у Нишу.

Од 2003. године запослен у ПД „Електроисток–Изградња“ д.о.о. Београд – Р. Ј. Ниш на пословима Референта за опште и персоналне послове.

Што се тиче активности: члан је Повереништва „Двери Српске“ у Нишу (организовање трибина, издаваштво, хуманитарне акције...); сарадник интернет сајтова „Двери Српске“, „Свепословље“ и „Српска мрежа“. Објављује текстове на сајту „Двери Српске“ и „Видовдан“ и преводи текстове са енглеског језика.

Аутор је и водитељ „Православне емисије“ на радију „Глас“ Епархије нишке.

Ожењен, отац једног детета, парохијан цркве св. Пантелејмона у Нишу.

Милан Стефановић

Рођен 23. октобра 1962. године на десној обали Дрине, у селу Џрвици, недалеко од Бајине Баште.

Пише поезију и објавио је следеће књиге:

Хармонија облика, 1994;

Песмом кроз камен, 2001;

Ситине Џојединосити, 2002;

Размештање, 2006.

Ради у ЈП ЕПС, ХЕ Бајина Башта. Председник је синдиката Дринско–Лимских хидроелектрана.

Драгослав Томовић

Рођен 11. маја 1947. године на Душановцу у Београду.

У „Електроистоку“ је радио од 1970. до 2005. године у погону Београд, као инжењер за релејну заштиту и мерење.

До сада написао више десетина балада за разне листове и књиге: „*To smo mi*“ 1 и 2, „*Piće i људско биће*“, „*Живот*“ 1, 2 и 3.

Тренутно је пензионер и како сам каже:
осећа се живим.

Милија Илић

Рођен 25. маја 1960. године у Ваљеву.

Завршио је техничку школу „Милица Павловић“ у родном граду.

Ради у ЈП ЕМС погон Ваљево од 1982. године као бравар–монтер у Служби за одржавање.

Једно време је био председник Књижевне омладине Ваљева.

Бави се писањем кратких прича.

Неки од радова су објављивани у ваљевском „Напреду“ као козерије и хумореске.

Мајовски М. Вучетић

Рођен 30. априла 1950. године у Ивањици.

Основну школу завршио у Костолцу, Гимназију у Пожаревцу, а Природно—математички факултет у Београду.

Од 1975. године радио у Дирекцији костолачких рудника и електрана а 1991. прелази у Београд, у Дирекцију ЕПС-а где је радио на више различитих послова. Сада је запослен у Сектору за односе са јавношћу ЕПС-а.

Дугогодишњи је активиста синдиката. Шест година је био председник СО дирекција ЕПС-а, као и председник Координације ЕМС-Дирекције ЕПС-а.

Његове писане „приче“ објављиване су у листовима ЕПС-а као и у неким дневним новинама. Неке су филмоване, неке иране. „Кићарски дневник“ је преведен на грчки језик.

Наташа Михајловић

Рођена као Вукашиновић дана 24. јануара 1969. године у Београду.

Након математичке гимназије „Вељко Влаховић“ у Београду завршила Вишу електротехничку школу смер електроника.

Десет година се бавила истраживањем алтернативне медицине и органске пољопривреде као и њиховом заступљеношћу у Србији. Резултате свог истраживања објавила на свом сајту www.tashizza.com.

Једногодишњу *IT Academy*, смер web design завршава 2007. године, а 2009. године уписује трећу годину ФИМ Универзитета Сингидунум и управо је дипломирала на смеру Пројектовање и Програмирање.

Њен идејни пројекат „Знање на дугме“, MMORPG, је ушао у други круг на првом Open Challenge BlogOpen 2011. Пројекат се може видети на интернет адреси:

<http://www.startupopen.me/sr/openrules/selekcija/projekat-34/>

Мажка је сину Стефану и Ђерки Катарини, и са породицом живи у Београду крај миљаковачке шуме.

У ЈП ЕМС осам година је радила на комерцијалним пословима а од 01. јануара 2010 је у Центру за Информационе системе / на пословима стручновног инжењера.

Тихомир Јовановић

Рођен 11. септембра 1955. године, у Осипаоници, моравском селу у смедеревском срезу, а живи у Београду.

Члан је Друштва љубитеља научне фантастике „Лазар Комарчић“, секретар Удружења грађана – Фанови научне фантастике SCI&FI . За фанзин Terra ради послове превођења, уређивања и пише приче и ауторске чланке.

Један је од уредника алманаха *Колонада*.

Приче објављује у разним часописима за књижевност и научну фантастику, затим, стрипови рађени са Душаном Божићем, превод: Реаниматор – Х. Ф. Лавкрафт (Издавач *Табернакл*), збирка прича Фантом... Своје прве приче је објављивао у нашим новинама „Електроисток“ које је тада уређивао Лаза Бечејац.

Завршио ЕТШ Никола Тесла у Београду и од 1976. године ради у Електроистоку – Пројектни биро, као пројектант–сарадник. Учествује на многим спортским играма и сусретима.

Ладислав Перге

Рођен 19. јуна 1950. године у Сремској Митровици.

Завршио Техничку школу у Панчеву.
Од 1971. године живи и ради у Смедереву.

Сликарством се бави аматерски од своје 16-те године.

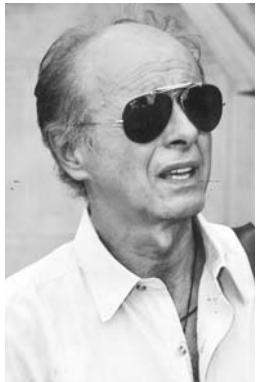
Више пута излагао колективно и самостално.

Са радом у Електроистоку почeo 1992. године а у EMC-у ради на пословима контролора мреже МТС Смедерево 3.

Светислав Јанковић – Цале

Рођен је у Ваљеву 1943. године.

Радио је као Референт и Руководилац правне службе у погону Београд. Сада је у пензији и као и раније бави се сликарством и цртањем.

Светислав Јанковић – Цале је самоук сликар и црта из личног задовољства. Од сликарских техника користи уље на платну, аквареле и цртеже. Ради скице, цртеже као и илустрације. Осим тога ради вињете без шрафирања и ради рестаурације оштећених слика. Мотиви су му разноврсни, од мртве при-

роде до слика из свакодневног живота.

Своје радове излагао је приватно и на заједничким изложбама са по једним експонатом.

Сарађивао је са Драганом Томовићем на књизи песама „*To smo mi*“ о радницима „Електроистока“, радећи илустрације. Сада раде заједно на новој Томовићевој књизи.

Драган Благојевић

Рођен 28. септембра 1951. године у Про-
купљу.

Основну школу завршио у Бијелом
Пољу, средњу у Београду (Телекомуника-
ције, Електротехнику и Пољопривредну),
вишу Електротехничку – енергетски смер у
Чачку... Завршио је више школа од којих
му је најмилија Еколошка.

Ради у Електропривреди Црне Горе –
Електропренос, радно место – Пословођа
Далеководне екипе за сјеверну зону Црне
Горе.

Члан је Синдиката 40 година у истој радној организацији.
Бави се сликарством, вајарством, као и пчеларством...

Саша Поповић

Рођен у Подгорици 11. септембра 1964. године.

Одмах након средње електро-техничке школе запослио се у индустрији КАП Подгорица а од 1996. године ради у ЕПСЦГ у подгоричкој екипи за одржавање далековода као монтер.

Члан је Синдиката ЕПСЦГ и Одбора за културу.

Своје снове ослобађа на сликарском платну. Углавном ради техником уље на платну а бави се и скулптуром. Одржао је неколико самосталних и групних изложби са урађеном ликовном критиком.

Живи у блиској околини Подгорице у породичној кући са својом фамилијом.

Александар Опачић

Рођен 18. априла 1973. године.

Космоловац, слеји човек–шишиши, Космоловац, професор Студио–стрипа, дубоко у трећој димензији (3д анимација, графика, камера). По потреби главу замењује камером, а тело тешким металом, углавном црним...

Просветитељ–визионар, тренутно заокупљен обликовањем визуелног идентитета Електромреже Србије, као и алманаха *Колонада...*

studiostrip.kosmoplovci.netfabrikaknjiga.co.rs

www.kosmoplovci.net 14/04/2010

КОЛОНАДА

Алманах уметничког стваралаштва

Извршини издавач

Књижевна омладина Ваљева

Операцивни уредник

Аца Видић

Кориџе

Александар Опачић

Комјутерска припрема

„Интелекта“, Ваљево

Штампа

„Видиа штампа“, Ваљево

Тираж

1500 примерака

Штампање завршено маја, јуна 2012. године

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

7

КОЛОНАДА : алманах уметничког стваралаштва / уредник
Марија Шкорнички. – Год. 2, бр. 2 (2012)– . – Београд (Кнеза
Милоша 11) : Синдикат ЕМС, 2012– (Ваљево : Интелекта – Видиа
штампа). – 21 cm

Годишње

ISSN 2217–5954 = Колонада

COBISS.SR-ID 184326156